

จริยธรรมในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทนิทานประโลมโลก

สีบพงศ์ ธรรมชาติ

สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160

อีเมลล์: tsuebpon@wu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยจริยธรรมในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทนิทานประโลมโลก ใช้ข้อมูลจากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่แต่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ใหม่อายุประมาณ ต้นรัชกาลที่ 5 รวมทั้งหมด 5 เรื่อง คือ พระรถเมรีหรือนางสิบสอง มโนหรานิบาด ชาละวัน หรือไกรทองคำกาพย์ สุวรรณหงส์ และปลาบู่ทอง วรรณกรรมไทยภาคใต้ทั้ง 5 เรื่องนี้ ล้วนแต่เป็นผลงานการประพันธ์ของชาวไทยภาคใต้ทั้งสิ้น ต้นฉบับของวรรณกรรมทุกเรื่อง เป็นชุด (สมุดข่อย) ใช้อักษรวิเชียรโบราณในการเขียน (อักษรวิเชียรรัตนโกสินทร์ตอนต้น) เขียนตามเสียงที่ออก รูปแบบการสะกด การันต์ การใช้วรรณยุกต์ และอักษร มีความต่างออกไป จากปัจจุบันพอสมควร ทั้งนี้เพราะเป็นวรรณกรรมที่เขียนหรือแต่งไว้ก่อนที่จะมีพจนานุกรม พ.ศ.2493 และปทานุกรม วรรณกรรมเหล่านี้บางเรื่องมีการปริวรรตแล้วและจัดพิมพ์ เผยแพร่ แต่ก็ยังคงอักษรวิเชียรเอาไว้ เช่น เรื่องพระรถเมรีหรือนางสิบสอง และเรื่องมโนหรานิบาด เป็นต้น

การวิเคราะห์แนวคิดหลักของเรื่องหรือแก่นเรื่อง โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง บทสนทนา และบทบรรยาย พบว่ามีจริยธรรมอยู่หลายประการ คือ เมตตา กรุณา กตัญญู ซื่อสัตย์ หน้าที่ วินัย เสียสละ สามัคคี ความพยายามและอดทน ยุติธรรม ขยัน และประหยัด จริยธรรม ทั้งหมดนี้บางประการก็มีอยู่มากในวรรณกรรมแต่ละเรื่อง บางประการก็กล่าวถึงไว้น้อย และไม่กล่าวถึงเลยก็มี ทั้งนี้เป็นเพราะความต้องการที่จะเน้นจริยธรรมบางด้านของผู้แต่ง เรื่อง พระรถเมรีหรือนางสิบสองเน้นความกตัญญู เมตตา กรุณา และวินัย มโนหรานิบาด

เน้นด้านความพยายามและหน้าที่ ซาละวันหรือไกรทองคำกาพย์เน้นด้าน หน้าที่ ซื่อสัตย์ และยุติธรรม สุวรรณหงส์ เน้นจริยธรรมด้าน เมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และปลาบู่ทอง เน้นเรื่อง ความกตัญญู เมตตา และกรุณา

จริยธรรมที่มีอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นไทยภาคใต้ที่วิเคราะห์ได้จากองค์ประกอบของวรรณกรรมนำมาใช้ในการปลูกฝังให้คนมีจริยธรรมและนำไปใช้พัฒนาสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ได้ คือ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการหาคู่ครอง ด้านการครองเรือน ด้านการคบมิตร ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และด้านการประกอบอาชีพ

คำสำคัญ: จริยธรรม, วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้, นิทานประโลมโลก

Ethics in the Southern literature of the folk tale story

Sarawut Thongsrikam

The Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University, Bangkok,
Thailand, 10210

E-mail: sarawut.thong@gmail.com

Abstract

This is a research on ethic appearing in folk comedy literature of southern Thailand. Data for the research were taken from literary works written by southern authors during the early Rattanakosin Era, before the period of the reign of the king Rama v. The five works are Pra Rot Mayree or Nang Sipsong, Manohra Nibat, Chalawan or Kraithong Khamkarp, Suwannahong and Pla Boo Thong. The original copies of these works were recorded in the “Boat” or “Samoot Koy” (The paper made from koy’s tree) from and utilized the ancient Thai alphabets (used in the early Rattanakosin Era). The total incriptions consonants, vowels and tonal symbols are quite distinct from the present writing system. This is due to the fact that these literary works had been written before the establishment of a dictionary for reference. Later copies have been rewritten to conform with the present system and later published. However, major written styles have been maintained, which can be seen in Pra Rot Mayree or Nang Sipsong and Manohra Nibat etc.

Analysis for theme, plot, event and dialogue reveals different aspects of ethics in the analyzed structures: kindness, generosity, grateful, honesty, responsibility, discipline, sacrifice, solidarity, struggle, tolerance, justice,

diligent, and economy. This aspects of ethics can be found in high frequency in certain works, whereas in some, only a few aspects are mentioned, while others do not at all, depending on the focus on certain mention ethics as expressed by individual authors. Grateful, kindness, generosity, and discipline have been emphasized in Prarot Mayree or Nang Sip Song, while struggle, tolerance and responsibility are stressed in Manohra Nibat, Similarly, responsibility, honesty, and justice are stressed in Chalawan or Krai Tong Kamkarp, whereas kindness, generosity, honesty, and justice are focused in Suwanahong, while grateful, kindness, and generosity are emphasized in Pla Boo Thong.

Aspects of ethics as appearing in the southern Thailand's folk literature have been used in social development of different perspectives such as politics, finding spouse, marriage, friendship, coexistence and occupation.

Key word: Ethics, The southern Literature, Folk tale story

บทนำ

สังคมไทยปัจจุบันมีความนิยมวัตถุมากขึ้นและนับวันจะมากขึ้นตามลำดับ สภาพการณ์เช่นนี้ทำให้สังคมไทยไม่มีความสุข เพราะต่างก็ไขว่คว้า และแข่งขันในการหาวัตถุมาครอบครองให้ได้มากที่สุด ด้วยเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความสุขและความสะดวกสบายตามที่ต้องการ เพื่อให้ได้สิ่งดังกล่าวมา จึงทำให้ต้องทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องในบางครั้ง แม้จะต้องเอาเปรียบผู้อื่น หรือการทุจริตก็ต้องทำ นอกจากนี้ความเมตตา กรุณา และความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณก็ลดน้อยถอยลงไปมาก สภาพความถดถอยทางจริยธรรมของคนไทยดังกล่าวในปัจจุบันนี้ ส่งผลต่อความสุขในสังคมไทย และส่งผลต่อวิถีชีวิตของบุคคล และสังคมเป็นอเนก การถดถอยทางจริยธรรมดังกล่าวนี้ทำให้การรอกงามของคนไทยและสังคมไทยซบถงัน ทางแก้ปัญหาคือต้องหาวิธีการทำให้คนไทยมีจริยธรรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

จริยธรรมที่เป็นหลักชัยในการดำรงอยู่ของบุคคลและสังคม เช่น หน้าที่ วินัย ซื่อสัตย์ เสียสละ และเมตตา กรุณา เป็นต้น จริยธรรมเหล่านี้ได้รับการศึกษาสังคมไทยประเทศไทยเอาไว้ได้อย่างดี ทั้งนี้เพราะบรรพชนไทยสมัยก่อนได้มีการปลูกฝังและถ่ายทอดเรื่องจริยธรรมสู่รุ่นลูกรุ่นหลานรุ่นแล้วรุ่นเล่าตามลำดับ ทั้งด้วยการพูด ด้วยการเขียน และการปฏิบัติ สมัยหลังการถ่ายทอดจริยธรรมสู่รุ่นลูกหลานย่อยถอยลงไปมาก อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และการการศึกษาที่ไม่ถูกต้องทาง เป็นต้น บ้านและวัดซึ่งเคยทำหน้าที่หลักในเรื่องนี้ก็ทำหน้าที่ลดลงไปมาก โดยอ้างเอาเหตุต่างๆ ที่ทำให้ทำหน้าที่อย่างที่บรรพชนเคยทำมาไม่ได้ ในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับคุณธรรม ซึ่งเป็นที่มาของการเกิดจริยธรรมเอาไว้ 9 ประการคือ พากเพียร อดทน เสริมสร้างคนดี รู้รักสามัคคี มีน้ำใจ ใฝ่ประหัต ซื่อสัตย์สุจริต เศรษฐกิจพอเพียง เรียงร้อยไมตรี และหวังดีมีเมตตา คุณธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงเห็นว่า จะสร้างสรรค์สังคมไทยให้เกิดสันติสุขได้ ถ้าคนไทยร่วมใจกันแสดงออกคือการมีจริยธรรมนั่นเอง จึงกล่าวได้ว่าจริยธรรมเป็นเครื่องจรรโลงสังคม สังคมใดคนมีจริยธรรมมาก สังคมนั้นย่อมมีแต่ความสุข ในกรณีนี้มีข้อความปรากฏในหลักศิลาจารึกหุบเขาช่องคอย อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จารึกไว้เมื่อ พ.ศ.1010 ด้วยอักษรปัลลวะ มีข้อความสำคัญตอนหนึ่งว่า ชุมชนใดมีคนดีอยู่ ความสุขจักมีในสังคมนั้น การเป็นคนดีนั้นคือการที่คนมีจริยธรรมนั่นเอง

จริยธรรมมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว ผู้ที่ศึกษาในเรื่องจริยธรรมได้กล่าวถึงเรื่องจริยธรรมเอาไว้ เช่น ถ้าคนไม่มีแนวจริยธรรมเป็นเส้นบรรทัดและเครื่องกล่อมเกลาจิตใจมนุษย์ก็จะเป็นอย่างที่เราพุทธเจ้าตรัสว่า โนเจ อัสส สกา พุทธิ วินโย วา สุลิกชีโต วเน อันธมทิสว จเรย พุโก ชิโน แปลว่า หากมนุษย์ปราศจากความรู้และระเบียบวินัยบังคับมนุษย์ในโลกเป็นอันมากก็ จะเคลื่อนไหว (เจยย) เหมือนกระป๋องดาบดทองเที่ยวไปในป่าจริยธรรมที่จะซึมซาบเข้าสู่ กระแสเลือดของมนุษย์แล้วถูกสะสมเก็บไว้เป็นบารมีในจิตใจนั้นมีใช่เข้าโดยการศึกษาทาง ทฤษฎีอย่างเดียวแต่จะต้องเข้าโดยการฝึกฝนอบรม ทั้งโดยตนเองและโดยคนอื่น เช่น พระสงฆ์ ครูบาอาจารย์ บิดามารดา ช่วยฝึกฝนอบรมให้ เพราะถ้าให้จริยธรรมผ่านเข้าไปโดยการศึกษา จากตำรับตำราอย่างเดียว จริยธรรมที่มนุษย์ได้รับก็จะไม่สมบูรณ์ และมนุษย์ผู้นั้นก็จะเป็นจำพวก “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด” แนวทางการแสดงออกซึ่งจริยธรรมมี 3 แนวด้วยกันคือ

1. อัตตัตถจริยา หมายถึงความประพฤติส่วนตัวของแต่ละคน
2. ญาติัตถจริยา หมายถึงความประพฤติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในทางสายเลือด เช่น พ่อ แม่ ลูก เมีย ญาติ พี่น้อง
3. โลกัตถจริยา หมายถึงความประพฤติต่อบุคคลส่วนรวม 1

จริยธรรม มาจากคำว่า จริย หมายถึงความเคลื่อนไหว ธรรมคือสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ความจริงหรือหน้าที่ รวมความว่า จริยธรรมเป็นการแสดงออกที่ดีดีงาม เกิดคุณค่าทั้งแก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคม บุคคลจะเคลื่อนไหวไปในสิ่งที่ดีงามได้นั้น ก็ต้องมีหลักในการทำดีคือหลักแห่งจริยธรรมซึ่งมีคุณธรรมเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจ ส่วนคนที่ไม่มีคุณธรรมจะแสดงออกถึงจริยธรรมยอมเป็นไปไม่ได้ แต่จะแสดงออกในทางตรงกันข้าม คือทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสังคมและประเทศชาติ

วรรณกรรมท้องถิ่นไทยภาคใต้มีอยู่จำนวนมาก ทั้งประเภทลายลักษณ์ (Written Literature) และมุขปาฐะ (Oral Literature) วรรณกรรมทั้งสองประเภทนี้ล้วนแต่แฝงเอาไว้ด้วยเรื่องจริยธรรมเอาไว้ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะบรรพชนไทยภาคใต้สมัยก่อนให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก นอกจากจะสร้างสรรค์เพื่อปลูกฝังจริยธรรมแล้ว ยังให้ความบันเทิงพร้อมไปด้วยวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่แต่งเอาไว้เพื่อความบันเทิงหรือความสนุกสนาน และแฝงด้วยจริยธรรมซึ่งเรียกกันว่าวรรณกรรมประโลมโลกนั้นก็มีอยู่จำนวนมากไม่น้อย เช่น พระรถเมรี

มโนหรานิบาต สุวรรณหงส์ ชาละวัน และสังข์ทอง เป็นต้น วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทลายลักษณ์ที่มีอยู่นี้ ส่วนใหญ่ยังอยู่ในหนังสือชุด(สมุดข่อย)ยังมีได้ปริวรรตเป็นอักษรวิธีปัจจุบัน จึงเห็นว่าจะต้องทำให้วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้กลับคืนมาทำหน้าที่อย่างเก่า จึงควรศึกษาวิจัยทำความเข้าใจให้มากขึ้น วรรณกรรมประเภทนี้ไม่ค่อยเป็นที่นิยมอ่านของคนไทยภาคใต้ในปัจจุบัน แท้จริงวรรณกรรมประเภทเรื่องประโลมโลกเหล่านี้เคยทำหน้าที่ในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ชาวไทยภาคใต้ตลอดมา ผู้ใหญ่มักสวด (อ่านเป็นทำนอง) หนังสือให้เด็กหรือผู้ใหญ่ด้วยกันฟัง และสอนให้ลูกหลานอ่านหนังสือเหล่านี้บ่อย ๆ การกระทำเช่นนี้เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เรื่องจริยธรรมฝังตรึงอยู่ในจิตวิญญาณของเด็ก และติดตัวอยู่จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ในการดำเนินชีวิตในสังคม ผู้ใหญ่ที่ถึงพร้อมในจริยธรรมก็ได้แสดงออกถึงจริยธรรมด้านต่าง ๆ อย่างเป็นปรกติ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตน ผู้อื่น และสังคม ดังนั้นเพื่อให้วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทนิทานประโลมโลกได้ทำหน้าที่ต่อไป จึงเห็นควรจะได้ศึกษาอย่างละเอียดเพื่อหาคุณค่าด้านจริยธรรมที่แฝงอยู่ เมื่อได้สิ่งดังกล่าวแล้วก็จะได้มีการเผยแพร่และนำไปใช้ในการพัฒนาสังคมต่อไป การวิจัยในเรื่องนี้มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบัน พ.ศ.2540 คือ มาตรา 80 วรรคท้ายที่ว่า “เสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน” และมาตรา 81 ที่ว่า “สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ”

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อค้นหาคุณค่าทางจริยธรรมที่มีในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทนิทานประโลมโลก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคคลและสังคมไทย

1 จำรัส ดวงธิดาสาร. 2522. “จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบันในทัศนะของชาวบ้าน” ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา. หน้า 33.

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยด้วยวิธีการอ่านละเอียดแนวทฤษฎีของ ไอ เอ ริชาร์ด ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาทางวรรณกรรมอย่างหนึ่ง การวิเคราะห์โครงสร้างวรรณกรรม และเนื้อหา การวิจัยจะใช้ทฤษฎีวิเคราะห์วรรณกรรม และทฤษฎีทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตแหล่งข้อมูล ศึกษาจากวรรณกรรมไทยภาคใต้ 5 เรื่องคือ พระรถเมรี หรือนางสิบสอง มโนหรานิบาต ปลาบู่ทอง สุวรรณหงส์ และไกรทองหรือชาละวันคำกาพย์

ขอบเขตเนื้อหา

1. จริยธรรมจาก แนวคิดหลัก โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง และพฤติกรรมของตัวละคร เช่น เมตตา กรุณา กตัญญู หน้าที่ วินัย เสียสละ และสามัคคี
2. จริยธรรมจากบทสนทนาและบทบรรยาย เช่น เมตตา กรุณา กตัญญู หน้าที่ วินัย ซื่อสัตย์ เสียสละ และสามัคคี
3. จริยธรรมจากวรรณกรรมนิทานประโลมโลกในการพัฒนาสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบหาข้อมูลวรรณกรรมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา ศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และนครศรีธรรมราช
2. รวบรวมข้อมูล อ่านวรรณกรรมต้นฉบับหนังสือชุด ฉบับถ่ายเอกสาร และฉบับพิมพ์
3. วิเคราะห์ข้อมูล แยกข้อมูลตามเนื้อหาการวิจัย ตีความ ขยายความ และสรุปความ ใช้ทฤษฎีสังคมวิทยา มานุษยวิทยาวัฒนธรรมและการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรม
4. เสนองานวิจัย นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาเรียบเรียงเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สังคมไทยให้ความสำคัญทางจริยธรรมและเกิดการปลูกฝังจริยธรรมมากขึ้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยจริยธรรมในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทนิทานประโลมโลกมีจุดมุ่งหมายที่จะค้นหาคุณค่าด้านจริยธรรม เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมไทย เนื่องจากพฤติกรรมทางจริยธรรมของคนไทยปัจจุบันอยู่ในสถานะที่น่าเป็นห่วง วรรณกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัยมี 5 เรื่อง คือ พระรถเมรีหรือนางสิบสอง ฉบับพิมพ์อักษรวิดีเดิมของศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช มโนหรานิบาต ฉบับวัดมัทธิมิมาวาส วิทยาลัยวิชาการศึกษา สงขลา จัดพิมพ์ ชาละวันหรือไกรทองคำกาพย์ ฉบับพิมพ์ดีด ของรองศาสตราจารย์ อุดม หนูทอง สุวรรณหงส์ ฉบับพระพิศาลธรรมรังสี(พิทลุง)จัดพิมพ์ และปลาบู่ทอง ฉบับบุต(สมุดข่อย) ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด สถาบันราชภัฏภูเก็ต วรรณกรรมทั้ง 5 เรื่อง มีเนื้อเรื่องครบถ้วนสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาจากอักษรวิดี ภาษาที่ใช้ และเนื้อหาบางประการ ทำให้ประมาณได้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ดังกล่าวนี้ แต่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และก่อนสมัยรัชกาลที่ 5

แนวคิดหลักของเรื่องแต่ละเรื่องเน้นจริยธรรมคือ เรื่องพระรถเมรีเน้นด้านความกตัญญู เรื่องมโนหรานิบาตเน้นความพยายามและอดทน เรื่องชาละวันหรือไกรทองคำกาพย์เน้นเรื่องความยุติธรรม เรื่องสุวรรณหงส์เน้นความซื่อสัตย์ และเรื่องปลาบู่ทองเน้นความกตัญญู หากพิจารณารวมจริยธรรมทุกด้านทั้งจากแนวคิดหลักของเรื่อง โครงเรื่อง และเนื้อเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร รวมทั้งบทสนทนาและบทบรรยาย ก็จะมีจริยธรรมของแต่ละเรื่องหลายด้านด้วยกัน คือ พระรถเมรีหรือนางสิบสองจริยธรรมที่มีมาก ได้แก่ กตัญญู เมตตา กรุณา และวินัย มโนหรานิบาต ที่มีมากได้แก่ ความพยายามและอดทน และหน้าที่ ชาละวันหรือไกรทองคำกาพย์ที่มีมากได้แก่ หน้าที่ ซื่อสัตย์ และยุติธรรม สุวรรณหงส์ที่มีมากได้แก่ เมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และปลาบู่ทองจริยธรรมที่มีมาก ได้แก่ กตัญญู เมตตา และกรุณา

จริยธรรมที่ค้นพบในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทนิทานประโลมโลก 5 เรื่อง ได้แก่ เมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ กตัญญู พยายามและอดทน ประหยัด สามัคคี หน้าที่ วินัย และขยัน ดังตัวอย่างจากรรณกรรมบางเรื่อง เช่น

มโนหรานารถ กราบลงแทบบาท บิดรูงทรงไชย
 ทูลว่าตู่ข้า นี้เกิดมาในย ตระกูลหน่อไทย ในราชตระกูล
 เองค์ทรงลักษณ์ ชายขึ้นผีนนักร รมรักษ์สงสาร
 อันเป็นชายสอง ไม่ให้ต้องภาน พระกายประหมาน ปีกรินตอมโต
 พระสุระนะ ปิ่นเกล้าเท้าละ ปัญจาเวียงไชย
 ด้วยความเสนาหา แม้นมรณาลัย เสี่ยงวงษ์กรุงไกร ไม่คิดอาตมา

.....
 สามีมี่คุณ โปรดให้พันมุน ทินโทษข้อใหญ่
 น้ำใจใครบ่าง ละร้างเสียดนัย จะอยู่เป็นใหม่ ให้คนติเตียน

มโนหรานิบาต อักษรวิธีเดิม หน้า 271 (คัดลอกตามต้นฉบับ)

ร้อยกรองตอนนี้จากเรื่องมโนหรานิบาตสะท้อนจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์รักหนึ่งใจเดียวของนางมโนหรธาต่อพระสวามีคือพระสุธน แม้จะกลับมาถึงเขาไกรลาศแล้วก็มีได้แปรเปลี่ยนแต่อย่างใด และขอความเมตตาจากรพราชบิดาในกรที่จะทำให้พระสุธนพ้นจากสิ่งที่พระราชบิดาทรงรู้สึกว่พระสุธนทำผิด อีกทั้งนางมโนหรธาเป็นผู้ที่มีความกตัญญูด้วยตระหนักในบุญคุณที่พระสุธนมีต่อนางเสมอ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีของคนดี

ผลแห่งความซื่อสัตย์ทำให้มโนหรธาได้กลับไปครองคู่กับพระสุธนพระสวามีที่เมืองอุดรปัญจา ด้วยความผาสุกจนตลอดชีวิต

๑ อหมีชาสนทราमार	โผนที่ยานแล้วรีบมา
ใกล้เจ้าสิบสองรา	เท้าเทวาลเห็นมาร
๑ หมันจ้เอาเจ้าพี่น้อง	นางสิบสองเปนอาทาน
เทพไทไนไกรฤษสาร	ก็บันดาลเปนข้างงา
๑ พ่วงพีเติบโตใหญ่	นำมันไหลลิ่งอาบตา
ว่าเจ้าสิบสองรา	ยักหมันมาอย่าไปไหน

๑ เข้ามาให้ใกล้ดู	เจ้านั่งอยู่ยาเส้นไผย
อนงนางตางตกใจ	วิ่งเขาไปถึงค้ชา
๑ เทเวดในเขตปา	กำบังตาอตุสร้ง
กุนซอนก็ทรอนบ้ง	เอาไวท้งสิบสองรา

วรรณกรรมไทยภาคใต้เรื่องนางสิบสอง บุต (สมุดข่อยต้นฉบับ)

เทวดาและเทพแห่งพงไพรมีความเมตตา กรุณา ต่อ นางสิบสอง(เด็กหญิง 12 คน) ที่กำลังจะถูกนางยักษ์สนทราจับ หากนางยักษ์สนทราพบ จึงช่วยเหลือด้วยการกำบังนาง ทั้งสิบสองเอาไว้ไม่ให้นางยักษ์สนทราเห็น ด้วยปรารถนาจะมีให้ต้องพบกับความลำบากหรือ อาจจะถูกนางยักษ์กัดกินเป็นอาหาร ด้วยจิตที่เมตตา กรุณา ของเทวดาและเทพแห่งพงไพร นี้เอง เป็นสิ่งส่งผลให้นางทั้งสิบสองประสบความสำเร็จในบั้นปลายของชีวิต หากผู้ใหญ่ในสังคม มีความเมตตา กรุณา รักใคร่ต่อเด็กและเยาวชน แม้จะมีใช้ลูกหลานของตนเองแล้ว เชื่อว่า สิ่งดีงามจะเกิดตามมาอีกมาก

ในการวิจัยทางวรรณกรรมไทยภาคใต้ในด้านคุณค่าทางจริยธรรมควรจะวิจัย วรรณกรรมประเภทอื่นๆ ให้มากขึ้น เพื่อจะได้นำมาใช้ในการพัฒนาสังคมไทย ในการนำไปใช้ มีหลายหลากหลายกรณีและวิธีการ เช่น ในการเรียนการสอน การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน และการจัดทำเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลลาบ มัลลิกะมาส (2521). วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2534). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจตนา นาควัชระ (2514). วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จำรัส ดวงอิสาร. (2522). “จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบันในทัศนะชาวบ้าน” รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา.
- ชัยพร วิชาวุธและคณะ.(2531). พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน: ศึกษาตามแนวคิดวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเหลือ เทพสุวรรณ. (2522). วิเคราะห์วรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระพิศาลธรรมรังสี. (2529). วรรณคดีสมัยโบราณ. พัทลุง: โรงพิมพ์พัทลุงวิทยาลัยวิชาการศึกษา. (2513). มโนหรานิปาต. สงขลา: มงคลการพิมพ์.
- ศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏภูเก็ต. ปลาบู่ทอง. บุคขาว